

PEDAGÓGUSOK A KÖZÉLETBEN

DR. LACZKÓ OTTÓNÉ

Jászberény, Tanítóképző Intézet

„Célunk a közművelődési szemlélet kialakítása”

A KÖZMŰVELŐDÉSI MUNKÁRA VALÓ FELKÉSZÍTÉS LEHETŐSÉGEI A JÁSZBERÉNYI TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZETBEN

Érdeklődéssel és nagy figyelemmel olvasom megszületése óta a Módszertani Közlemények „Pedagógusok a közéletben” című rovatát.

A sorozat elindulása óta jelent meg az MSZMP Központi Bizottságának 1974. március 18–19-i – a közművelődésre vonatkozó – határozata, mely megjelöli, illetve irányt szab a közművelődési munka legfontosabb, időszerű és kiemelt feladatainak. E határozat egyben arra kötelez bennünket, pedagógusképző intézményben oktatókat, hogy újraértékeljük az elemezzük az eddig végzett ilyen irányú tevékenységünket, s vizsgáljuk meg, mit tehetünk a jövőben azért, hogy közéleti aktivitásra, közművelődési munkára még hatékonyabban készítsük fel a hallgatóinkat.

Köztudomású, hogy a kulturális forradalom aktuális feladatainak a megvalósításában, az emberek tudatának szocialistává formálásában igen fontos szerepe van a pedagógusoknak. Elsősorban azért, mert az ő kezük alatt nevelődik az új generáció, a jövő társadalmának embere, másrészt azért is, mert az oktatási intézmények hatóköre a tanulóifjúságon kívül a felnőtt lakosságra is kiterjed. Az iskolában dolgozó tanító, tanár munkájától, szakmai, pedagógiai, politikai, – és nem utolsósorban közéleti felkészültségétől is függ az említett társadalmi célkitűzések megvalósulásának eredményessége, sikere.

Napjainkban már elfogadott tény, hogy a felsőfokú oktatásnak a magas szintű szakképzés mellett széles látókört, általános és sokoldalú tájékozottságot is kell nyújtania hallgatói számára. Társadalmi aktivitásra, közéleti tevékenységre azért is fontos felkészíteni hallgatóinkat, hogy érezzék és már jó előre tudatosodjék bennük: az ő aktivitásukra is szükség lesz, ilyen irányú munkát igényel tőlük – sőt számít is rá! – a társadalom.

A közéleti munkavégzés nagyon sok szempontból fontos lesz számukra, elsősorban azért, mert ilyen tevékenység során találkoznak általában először a mindennapi élet problémáival, gondjaival, és cselekvés közben tanulhatják meg, hogyan kell a társadalomért élni és dolgozni.

Azt senki sem vitatja, hogy a pedagógus elsőrendű és legfontosabb feladata az iskolai oktató-nevelő munkájának eredményes és sikeres végzése. De azt is tudni kell, hogy tanítványaik előtt példaképpé, a szülők által is elismert emberré csak akkor válhatnak, ha az eredményesen végzett pedagógiai tevékenységükön túl, aktívan kiveszik részüket az iskolán kívüli legkülönbözőbb feladatokból is.

A főiskolai kulturális nevelés egyik legfontosabb feladata tehát, hogy a hallgatók a hivatásukra, szakmájukra való felkészülés közben kapjanak felkészítést arra is, hogyan kell a kulturális életet megszervezni, annak hatását elmélyíteni. Azt kell elsősorban elősegítenünk, hogy a művelődési és magasabb fokú, igényesebb szórakozás utáni vágy felkeltése és kielégítése készítse fel őket a szorosabban vett szakmájukon túl a rájuk váró kulturális – nevelő küldetésre is. Már a főiskolai évek

alatt meg kell velük ismertetni és értetni, hogy az értékes, színvonalas kulturális munka nagyon komoly és átgondolt pedagógiai tevékenységet, sok elemzést igényel. Tudatosítani kell bennük azt a gondolatot, hogy saját érdeklődésük nemcsak lehetőség és indíték, belső motiváció a művelődésre, hanem mindenkor elkötelezettség is, s ennek párosulnia kell a kevésbé igényes emberek érdeklődésének a felébresztésével, majd annak céltudatos és tervszerű továbbfejlesztésével.

Hallgatóink nagy százaléka kevésbé kulturált falusi környezetből került az intézetbe, s nagy többségük az oklevél megszerzése után szintén kisebb községekbe kerül. Itt pedig még mindég nagyon nagy szükség van arra, hogy a kis számú főhivatású közművelők munkáját aktív, közéleti, illetve kulturális munka iránt fogékony, s valamelyest felkészített, ráhangolt, fiatal diplomások, így nem utolsósorban a pedagógusok segítsék, támogassák.

Ezt a felkészítést, általános tájékoztatást szolgálta a tanító- és tanárképző intézetekben 1973. szeptember 1-ig, – az új tantervek bevezetéséig – a „Népművelési ismeretek” c. tárgy oktatása. E tárgyat tanítottam a jászberényi Tanítóképző Intézetben. Ötéves népművelői munka után (ennyi ideig voltam Jászberény város népművelési felügyelője) kerültem az intézet oktatóinak sorába. Öt esztendő alatt nagyon sok ismeretséget szereztem a közművelődési munka hétköznapi gondjairól, problémáiról. Mindennapos tevékenységem közben tapasztalhattam, hogy milyen felbecsülhetetlen értékű lehet az a segítségadás, amit a pedagógusok végezhetnek a népművelői munka hatékonyabbá tétele érdekében.

Amikor e tárgy oktatását elkezdtem, legfontosabb feladatommak azt tekintettem, hogy az egyéves tanulmány befejeztével a hallgatók többségében *intellektuálisan és érzelmileg megalapozott igényné váljék a társadalmi, közéleti, népművelői tevékenység.* Az új tanterv bevezetése óta, miután a népművelés nem szerepel külön kollégiumként, változatlanul a fenti nevelési célok megvalósításáért kell küzdenünk, csak más módszerekkel, új lehetőségekkel kell élnünk.

A közművelődési munkába való aktív bekapcsolódást akarják előkészíteni, illetve hallgatóink egy részét felkészíteni az ilyen jellegű tevékenységre az intézetünkben működő különböző speciálkollégiumok, tanfolyamok.

Már 1970 óta foglalkozott intézetünk vezetősége – egy megyei pártbizottsági határozat nyomán és a Népművelési Intézet felhívására – a népi díszítőművészeti szakkörvezetői tanfolyam megszervezésével, hisz Szolnok megyében, de országos viszonylatban is, igen nagy szükség volt és van ilyen szakemberekre. 1972-ben sikerült először megindítani e tanfolyamot, melynek tagjai négy félévi munka után tettek vizsgát illetékes szakemberek előtt. 14 hallgatóból 11 fő „C” kategóriás, 3 fő pedig „B” kategóriás működési engedélyt kapott. 1972 óta minden évben újra indítjuk e fenti tanfolyamot, s hogy milyen szükség van az ilyen képzettségű szakemberek munkájára, azt az is bizonyítja, hogy ezzel a kérdéssel a KB 1974 márciusi határozatában külön is foglalkozik.

„A népi kulturális hagyományok értékelése, értelmezése körül még sok a félreértés” – hangzott el a fenti ülésen. „Két hamis végtől is el kell határolnunk magunkat. Az egyik, amely a népi kultúrát szűken paraszti kultúrának tekinti, a régi paraszti kultúrát akarja konzerválni, mítoszt teremtve köré. A másik, mely a munkáskultúrát, a szocialista kultúrát el akarja szakítani a hagyományos népi kultúrától, s nem veszi számba, hogy egészséges szocialista kultúra csak a korábbi népi, munkás- és paraszti hagyományok talaján, azok legértékesebb vonásait továbbfejlesztve alakulhat ki.”

Feladataink tehát bőven vannak a kulturális munka e területén is, s ha évenként 15–20 ilyen munkára alkalmas szakembert képzünk, már mi is tettünk valamit

a fenti célok realizálásáért. Beszéltem olyan hallgatókkal, aki a működési engedély megszerzése után azonnal elvállalta szülőfalujában egy népi díszítőművészeti szakkör vezetését, (sőt, a szervezésben is aktívan kivette részét!), s azóta már szakemberek által elismeréssel emlegetett kiállítást is rendezett a tagok munkáiból. Igen biztató visszajelzések ezek számunkra!

Második éve folyik intézetünkben a klubvezetői és alapfokú könyvtárosi speciálkollégiumi képzés. Fentiek résztvevői igen sokirányú és a gyakorlatban jól hasznosítható ismeretekhez jutottak, (két féléves tárgy, heti 4 órában), s a kollégium befejezésével, a Népművelési Intézet által előírt követelmények teljesítése után, szintén működési engedélyt kaptak.

1973-74-es tanévben a nappali tagozaton végzett hallgatónak tehát kb. 50 százaléka olyan képesítést is szerzett főiskolai tanulmányai során, mely alkalmassá teszi a közművelődési munka valamely területének a végzésére. Hogy mennyire szükség van rájuk mint a *népművelés nem főhivatású, de lelkes, és bizonyos területén már képzett munkásaira*, azt hiszem, vitathatatlan! Intézetünk vezetősége a következő tanévtől még tovább akarja bővíteni a választható népművelői speciálkollégiumok körét (pl. néptáncvezetői, honismereti szakkörvezetői szakok megindításával), hogy hallgatóink még inkább egyéni érdeklődésüknek, irányultságuknak megfelelően választhassanak e képzési formák közül.

A közművelődési munkára való felkészítés egy másfajta, de igen fontos területe az intézeti klubélet. KATEDRA Ifjúsági Klubunk éve óta kiemelt feladatként jelöli meg munkatervében a tagok társadalmi aktivitásra, közeleti tevékenységre való nevelését. E célok megvalósítása érdekében több városi és más intézeti klubbal van aktív munkakapcsolatunk. Permanensen figyelemmel kísérjük a város jelentősebb közművelődési rendezvényeit, s lehetőségeinkhez mérten be is kapcsolódunk azokba. Több városi, sőt megyei rendezvény színhelye is volt már a klubunk, s az egyes programok előkészítése és megrendezése kapcsán hallgatóink közelről is megismerhetik a gyakorlati népművelői munka egyes problémáit, gondjait, a különböző engedélyek megszerzésén, rendeletek megismerésének kisebb feladatait át a szervező és propaganda munka nagyobb áttekintést igénylő feladataiig.

A város tömegszervezeteivel is próbálunk kapcsolatot teremteni, az idén a Vöröskereszt városi szervezetével már több közös rendezvényünk volt. (Ismeretterjesztő előadások, kiállítások stb.) A Szolnok megyei állami, párt- és tömegszervezetek által meghirdetett felszabadulási rádiós vetélkedő eddigi minden fordulóján a mi klubunk csapata is részt vett, amiért a járási hivatal illetékes vezetője levélben is köszönetet mondott.

Apró eredmények ezek, s csak azért soroltam fel néhányat közülük, mert külön-külön mind fontos lehet, hisz hallgatóink általuk ismerkednek meg a közművelődési munka sokszor nem kis fáradságot igénylő, néha göröngyös útjaival, s ha közben egy jól sikerült rendezvény vagy program után, ki-ki tisztázza magában, milyen szerepe volt az eredményekben, – juthat olyan élményhez, mely egy egész életre elkötelezheti a közművelődéssel.

Ha hallgatóink közül minden évben csak néhányat is, de sikerül eljuttatni oda, hogy majd kedvvel és lelkesedéssel kapcsolódjon be az ilyen munkába, akkor már mondhatjuk azt: törekvéseink nem voltak hiábavalók!

Végül, egy befejező gondolat, a művelődés tapasztaltabb, idősebb munkásaihoz: Fogadják megértéssel és segítő támogatással az ifjú szakembereket, biztosítsanak számukra munkalehetőséget, legyenek velük türelmesek, hisz pedagógus pályájuk kezdetén amúgy is sok nehézséggel kell megküzdeniök, de ők mégis többet akarnak vállalni, szeretnének a közművelődés aktív munkásai is lenni!